

zulk Javaansche verpleegsters bij gebrek aan beter. Volstrekt niet, Dr. Bervoets roemt ze en verlangt er geen Europeesche voor in de plaats. Daarom geachte redacteur, verzoek ik u, dijn schrijven op te nemen in uw blad en desnoods nog eens te waarschuwen, opdat er niet onnodig hier en daar jonge meisjes zich gaan voorstellen, dat zij de zaak van onse Zending goeden dienste kunnen bewijzen, door zich aan te melden als ziekenverpleegsters voor Java.

Na de aanbidding mijner groete noem ik mij Uw broeder, L. ADRIAANSE.

Het is goed, dat ook hier tijdig op gewezen worde.

De Javaansche vrouw bezit een goede geschiktheid, om zieken te verplegen, als de Javaansche hulle, om kleine kinderen te verzorgen.

Zacht in de beweging, onuitputtelijk geduldig, kinderlijk gehecht.

Wat alleen noodig is, en steeds blijven zal, is dat een goedwillende Europeesche vrouw aan het hoofd sta van elke inrichting, die zekere uitbreiding ontving, en dat door haar intermediair de kunst van het verplegen op de hoogte onzer ontwikkeling worde gebracht en gehouden.

Uiterst belangrijk voor het werk der Zending is eindelijk een brief uit Java in de *Utrechtsche Kerkeblad* opengenomen, en die waard is gelezen en bestudeerd te worden.

Toonde ik u reeds aan, hoe de gemeenten op Midden-Java in 1883 nog bijna geheel Javaansch waren in haar beschouwing van den Christus, wijl zij in Hem den ratoe had, den koning-pandita, die voor de eeuwen hier was voorged. Zij waren niet minder Javaansch in haar begrip of voorstelling van de *kerk* van Christus. Gij begint met mij, dat de kerk is de heilige vergadering der ware Christ-gevolgen, en het is hier overbodig nader uiteen te zetten, wat we daarmede uitdrukken. Nu verkeer ik u, mijn waarde, dat de gemeenten op Midden-Java van, wat wij in die woorden bekennen omtrent het wesen der kerk van Christus, zoo goed als niets verstonden. Zij hadden er nog niet het minste begrip van, noch de flauweste voorstelling. En was het dit nu maar alleen geweest! Een leeg wat volk gij makkelijk vullen, maar een wat dat volk is met onwetendheid, moet eerst ledig gemaakt en gereinigd en kan dan pas van een beteren inhoud voorzien worden.

Zoo was het nu ook met het bein der Christenen. Wilhelm vond bij hen een voorstelling van de kerk van Christus, die in niets overeenkwam met de ware voorstelling. Zij koesterden echt Javaansche gedachten over de gemeente van Christus. Om u dat enigermaatse te doen verstaan, moet ik u een en ander mededeelen over de betekenis van het woord *ngelmoe* en den naam *goeroe* en de vereeniging die beide woorden in de uitdrukking: *goeroe ngelmoe*. Een *goeroe* is niet zouter een 'goddienstenaar' in den zin, dien wij aan dat woord hechten, maar veelmeer een man, die in staat is, aan iemand het rechte middel te leeren, om van God zijn wensch te verkrijgen. Dat rechte middel nu, dat alleen een *goeroe* den Javanen kan leeren, noemt hij *ngelmoe*. "Dat woord laat zich volstrekt niet juist weergeven door ons woord leer". De Javanen duidt er mede aan, wat de goeroe aan de hand doet ter verkrijging van zijn begeerte, hetzij die zich uitstrekt naar aardische, hetzij naar bovenaardsche dingen. Hij vat in den regel twee dingen samen in dat woord *ngelmoe*, en wege te: de rapal; ze de sarana. De rapal of lapal is een soort zede, dat hij uit zijn hoofd moet leeren en op het door den goeroe aangegeven tijdstip moet uitvoeren. De sarana is hetgeen hij moet doen, moet uitvoeren. Al naar het doel is, zal dus ook de *ngelmoe* zijn. En daar de Javanen nu letterlijk *alles* door *ngelmoe* zoekt te verkrijgen, is het getal *ngelmoe* legio. De dier heeft een andere *ngelmoe* noodig dan de overspel, en de vrachtochtige, die zijn vijand wil treffen, door slechte of doodelijke weerd en andere *ngelmoe* van noode. De ambenaar, die spoedig promotie wil maken, moet een andere *ngelmoe* zoeken dan zijn buurman, die rijk wil worden, of zijn vriend, die het hart van een beindende maagd voor zich wil winnen. De man, die 'sheerlijkheid' wil verkrijgen na dit leven in den zin van hemelsche zaligheid, heeft een andere *ngelmoe* noodig dan hij, die nu arm en van geringe afkomst hij een volgende geboorte als een edelman wenschert ter wereld te komen. Ik zou zo nu wat kunnen voortgaan, doch het is duikt mij genoeg, om u te doen zien, dat er tal van *ngelmoe*'s zijn. En aangezien niet één *goeroe* in staat is, al die verschillende *ngelmoe*'s te leeren, wijl hij ze niet allen beert, zijn er tal van *goeroe*'s en bein de één een *ngelmoe* voor dit en de andere voor dat doel. De goeroe *ngelmoe* is dus voor den Javanen een onmisbaar persoon, die voortdurend wordt aangeroepen om tegen betaling, in den vorm van een geschenk, in de verlangde *ngelmoe* te onderwijzen. Gaat nu een Javan bij zulk een goeroe een *ngelmoe* zoeken, dan wordt hij daardoor zijn leerling, zijn moeder, en ontstaat er tusschen hem en den goeroe een band, die ik u niet in een paar woorden kan omschrijven. De verhouding tusschen een goeroe en zijn moeder is een verhouding, die wij Westelingen niet kennen en waarvoor wij dus ook geen woord hebben. De goeroe noemt zijn moeder meestal zijn kinderen en kleinkinderen en zij noemen hem vaak hun vader of grootvader. Gij zijt zeggen: "dan is het de verhouding van vader tot kind", en inderdaad, daar heeft het ook veel van en toch is het een andere verhouding, want een moeder al zijn goeroe veel hooger eeren en daarom nog meer onafhankelijk gehoorzamen, dan een kind zijn vader. De moeder's drukken hun verhouding tot hun goeroe vaak uit door te zeggen: "Ik dien hem, hij is mijn heer". Gij voelt, dat is weer een andere voorstelling van de innige verhouding, die er tusschen hen bestaat. Ook spreken ze veel: "ik volg hem" en gij moet om goed te verstaan, wat dit inhoudt, denken aan de beteekenis, die dat woord 'volgen' heeft voor een Javan. Het is nover als wij zeggen: "ik geef mij geheel en al aan hem over, ik zal alles doen, wat hij wil. Ik stel mij geheel en al ter zijner beschikking". Toch drukken wij met zulk zeggen nog niet volledig uit, wat een Javan met zijn enkel woord 'volgen' uitsprekt, want hij bedoelt op zijn eigen geest eigen persoonlijk, dat hij geheel op zijn zinnen als een Ariasat. Daarvoor zouden we moeten ophouden Westelingen te zijn en omgeet worden in een Oosterling. Om u ten laatste nog een anderen blik op de verhouding van een moeder tot zijn goeroe te geven: een vrouwelijke moeder stelt zich ter beschikking van den goeroe, zij geeft zich aan hem als zijn vrouw. Een goeroe houdt er dan ook meestal verschiedene vrouwen op na. Mij dunkt, gij zult u nu toch wel eenig denkbeeld kunnen vormen van een goeroe *ngelmoe* en zijn verhouding tot zijn moeder. Dat zij hun goeroe hoogelijk eeren, heb ik u in mijn brief van 27 Augustus II al aangevoeld, lees dien zoo noodig nog maar eens over, ik kan nu wel terugkeren tot het begin van mijn brief. De Christenen op Midden-Java hadden in 1883 geen andere voorstelling van de kerk van Christus dan deze: Sadrach is onze goeroe ngelmoe en wij allen zijn S' moerdien. Sadrach was voor hen de goeroe, die hun de ware *ngelmoe* van Jezus Christus, den ratoe had, leerde en zij allen volgden hem als al moerdien, zij dienden hem, zij waren zijn kinderen en kleinkinderen. De kerk als vergadering van Christ-gevolgen kenden zij niet, maar wel waren zij zich bewust, dat zij samen den kring van Sadrach's moerdien vormden. Elke 'gemeente' was de optelsom van Sadrach's moerdien in een bepaalde plaats of streek en *niet* meer en *niet* anders. En alle gemeenten samen vormden niet anders dan het getal van al de moerdien van Sadrach.

Dit schrijven is daarom zoo belangrijk, omdat het vingerwijzing geeft voor de oplossing

van het zoo moeilijk probleem, in hoever het Evangelie in zulke landen zich aan de bestaande begrippen en zienwijzen kan aansluiten, en in hoever het noodzakelijk is van meet af zulk begrippen en zienwijzen te vervormen, opdat ze niet later zich haeristisch als een macht tegen het Evangelie stellen.

Ook hier twee richtingen op Zendinggebied. Enerzijds een richting, die voor het bestaande geen oog heeft, en er niet aan kan aansluiten, en anderzijds een richting die gevaar loopt in het bestaande op te gaan.

Voor Kinderen.

VERLIEZEN.

Kasper maakte met de vusten van den baas geen kennis. 'Was ook niet noodig, want onze jonge vriend deed uit liefde tot zijn moeder en uit dankbaarheid aan zijn vriendelijken, hartelijken baas alles zoo goed mogelijk. Zoo waren dan om en neef de beste vrienden.

's Avonds als de winkel was gesloten en het avondeten op tafel zou komen, nam de smid zijn neefje dikwijls met zich naar de huiskamer, en liet hem dan eens een flinke teug nemen uit de groote kan met wit bier, die door den smid zelf in verband korten tijd kon geleegd worden. 'Ja', zei de smid dan soms, tot zich zelf sprekend, 'tis heel jammer van dien jongen; hij had het best tot dominee of tot dokter kunnen brengen.' Maar als Kasper dan een bedroefd gezicht zette en hem 't weenen nader stond dan het lachen, dan tilde de smid met zijn krachtige armen hem lachend omhoog. 'Kom', sprak hij, 'den moed niet verloren. Dat sei onze hoofdman ook, toen we bij Hochstadt op de Beiersche carrees inreden en de kogels ons als bijen om de ooren gonsden. Smid zijt en blijft ge, dat is zoo. Maar we kunnen ook smeden gebruiken, die Latijn kennen en nog meer. Wat het maar flink aan en 't zal gelukken.'

Zoo had dan Kasper het veel beter dan menig ander. Zijn hand werd langzamerhand hard van het trekken aan het touw van de blaasbalk en van het zwaaien met den hamer, wat een werk was dat gelukkig niet boven zijn kracht ging. Want al was zijn vader, denkelijk ten gevolge van 't voortdurende zitzen, een zwak man geweest, Kasper was een krachtige knaap, die het tegen makkers van zijn leeftijd best uithield.

Maar al leerde de knaap ook mettertijd een hooger smeden en een paar beslaan, hij vergat daarom niet dat smid in het Latijn *faber* en *sijzer* *ferrum* heet. Als 's avonds om zes uur de klok had gelagen en 't avondeten opgezet was, had Kasper als smid voor dien dag afgedaan. Dan kon hij straks naar huis gaan bij moeder, wijl er bij den smid geen plaats was om hem 's nachts te herbergen. Zoodra een vriend dan gezicht en handen van roet had gereinigd, greep hij naar de boeken, waarvan de magister hem nog altijd bleef voorzien, die nog steeds hoopte dat zijn beschermeling toch ten slotte weer van het aanbeld los worden zou.

Zoo zaten dan die twee recht huiselijk, vooral in winteravonden, bij het lamplicht in het kamertje. De jongen zat te leeren; zijn moeder boog zich over haar naal- en stikwerk, en wierp zoo nu en dan eens een blik op hem. Zag hij op, dan streek zij hem over de wang, en hij greep haar hand en sprak: 'Lieve moeder!'

Dan werkte zij weder voort en onze jonge vriend kreeg allerlei droomen en plannen in zich voor de toekomst. Maar moeder, die van dit leven weinig meer verwachtte, bad in stilte voor haar zoon. Zoo verlieten zij heel rustig — zeven jaren. Katharina, de dochter van den smid, was in dien tijd getrouwd en de schoonooven woonden bij de ouders in. Toch bleef de smid heer en meester. Want toen, veel meer dan nu, werd het woord der Schrift geerd: 'Voor het grijze haar zal gij opstaan en den ouderdom zelf gij eren.'

Tegenwoordig ziet men vaak jonge menschen, die nog groeten moeten, ouderen menschen die les lezen en overal 't hoogste woord hebben. Bij Rehabeam was 't ook zoo, doch we weten wat het gevolg was.

Kasper was nu van leeringden knecht geworden. Hij kon een paar beslaan, maar had ook verstand van de ziekten, waar zoo'n beest aan kon lijden en van de geneezing; zijn baas had hem in die dingen onderwezen. 'Had alles schijn als zoo Kasper, zoo al geen geleerd heer, toch een flinke smid worden en een rustig goed leven krijgen. Doch wederom zou blijken dat Gods gedachten en der menschen gedachten niet dezelfde zijn.

NOG EENS: OVER NAMEN.

vreemd en lastig was de gewoonte om kinderen niet één gezin denzelfden voornaam te geven, nadere onderscheiding kinder werden dus noodig. Drie broeders, die Jan heten, worden b.v. genoemd Jan, Johannes en Janje; in andere gevallen heet de oudste broeder groote Klaas en de jongste kleine Klaas, of men spreekt van onden Jan of jongen Jan. Vandaar geslachtsnamen als Oudejans en Jongeleen. Hiervan komt zeker ook de uitdrukking vau onden Jan en jongen Jan' d. i. in elkeen.

Ook aan de Zaan ging het, gelijk we vroeger reeds zagen, dat de menschen bijnamen kregen. Zoo b. v. Tijn Jans of Trippele, Krelia Jochensz. of Zoen 't handje en Klass Ybrantsz. of Haal eieren, Bak struif, Aldus worden begrijpelijk namen als Rootshaar, Langebaard, Zeevoet, Hottentot, terwijl uit bijnamen als zwart

jan en blauwe Dirk de namen Zwart, Blauw, Donker, worden verklaard. Ook hier werden benomsnamen tot erlijke geslachtsnamen; een bijzonder Zaanse naam is Haremaker, d. i. de fabrikant van zoogenaamde sharen' voor de olieslaggen.

Veel personen heeten naar plaatsen, en in zulk een land van molens ook naar dese, b.v. Claas Kray in den molen de Kray, Maarje Dirks uit den Engel, Jan uit den Reus, Lou van 't Pink. Vandaar geslachtsnamen als Van 't Kaar, Waterhond, Engel enz. Er heeten ook vele molens naar hem die den molen liet bouwen.

Dat ons voorgelacht niet heel nauwkeurig was op 't spellen van namen, ook zelfs niet elk op zijn naam, zagen we meer, en was ook hier zoo. Er werd vreemd gescharrelt. Dezelfde personen heeten Maerten Maerisz, Potasz en ook Maerten Pot. Naast elkaar zijn in gebruik Ploegh en Ploeger, Corf en Corver, Timmer en 'Timmerman. Dat komt zelfs nu nog voor in 't spreken. Ook vindt men vaak twee geheel verschillende familienamen. Zoo noemt iemand zich nu eens Jan Arianas. Volger, dan weer Jan Arianas. Mats; zoo vindt men naast elkaar Engel en Kuyk, De Vries en Stuurman c. A. de reden is in den regel het vernoemen naar personen, wier geslachtsnaam dan op het petekind overging. Een sterk sprekend voorbeeld is dat van den Doopvaderen vermaner Willem Jansz. Schoen (overleden te Wormerveer in 1745), wiens drie zonen heetten Melis Willemsz. Lakeman, Dirk Willemsz. Breeuwer en Jan Willemsz. Blauw. Nog al verschil! In andere gevallen was men er op gesteld, dat ook de eigenlijke familiennaam bekend bleef; men handelde dan zoo. De jongste zoon van Cornelis Jacobus Honig, dien men vernoemen wilde naar zijn oom Gerrit Caesoper, werd dus Gerrit Caesoper genoemd, doch men voegde daaraan toe Honigzoon, om aan te duiden, dat hij uit het geslacht der Honigen was geboren.

Ge ziet vrienden, alle namen hebben een reden, maar die is niet altijd dadelijk te raden. Vandaar dan ook dat ik nog eens moet zeggen, niet alle namen die men mij zendt te zullen verklaren. Er blijft altijd veel bij te gissen.

HOOGENDEK.

Reformeerde Gezindheid.

Reformeerde Kerken.
BEROEPEN: Giessendam c. a. B. C. Steketee, te Boline gem. Ridderkerk. — Bleiswijk, F. W. Sluiter te Maassius — Oosterland (Zee), J. Meulink, te Dussen (N.-Brab). — Winsum (cl. Fran.), Gaast meer en Baard (Fr.), E. Prinsen, te Oostwold. — Hoogeveen B. J. E. Vonckenberg, te Voorthuizen. — Haamstede (cl. Zierikzee), K. Koolstra, cand. te Kampen.
AANGENOMEN: Kalmesoo (cl. Michigan) N. America, F. Fortuin, te Hilversum B.
BEDANKT: Strijen c. a. G. de Braal, te Oosterbeek. — Staphorst, E. Vonk, te Ambt-Vollenhove A. — Siddeburgen Gron. — S. Datema, te Murmerwade (Fr.). — Montfoort en Linchoten (Utr.), A. de Vlieg, te Renkum.

Nederlandsche Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Grijpskerke (Walch), 's Heerenhoek Z.-Bev., Borssele, Schure c. a. H. J. F. Keens, cand. te Hazerwoude. — Garsthuizen en Nieuw-Beerland, H. H. Ikonides, cand. te Stedum. — Weerp, D. T. Salverda, te Lollum. — Sas van Gent Zeeuwisch Vland., (toegezegd te maal), J. D. Donela Nieuwenhuis, te Ostende (Belgie). — Terborg (Geld.), J. C. Benit, te Zierikzee. — Krimpen a/d Lek, A. ten Have, te Polstroom. — Odijk, G. H. Happers, cand. — Oostwold c. a. (Fr.), A. H. Scholte, cand. te Oostburg. — Hindeloopen, A. Daran, cand. te Rotterdam. — Juffas, W. de Lange, te Rhenen. — Schermerhorn, C. G. Bach, te Den Helder. — Cortegne (N.-Bev.), A. Timmerman, te Ternenen. — Oostermolend c. a. W. Halbergren, te Slochteren c. a. — Heemont (toez.), W. de Vries, te Assen c. a. — Rijsoord en Strevelahock, E. J. W. Posthumus Meijjes Jr., te Heltenoord. — Nieuwvielt (Zeeuwisch Vland.), H. van Essen, cand. te Zierikzee. — Nes en Wierum, D. van Lonkhuizen, cand. — Rijnhuizen, P. C. IJsseling, cand. — Capelle a/d IJssel (toez.), J. Doornbos, te Barneveld. — Nijehase c. a. (Fr.), H. G. Rozeboom, te Elkerzee (Zee). — Bude!, F. H. Edling, te Limmen. — Ruinen, J. W. Vischer, cand. te Vithuizermeeden.
BEDANKT: Ten Post, J. W. Vischer, cand. — Martum, F. Tammeze, te Midwolve. — Tzum (cl. Fran.), Wagenaar, te Leeuwarden. — Huitzen, (cl. Amsterdam), J. W. H. Kalkman, te Woerden. — Meters, Betuwe en Gelsele, D. den Breen, cand. te Utrecht. — Ouddorp (Flakke), A. J. Loois Jr., te Delthaven. — Apeldoorn c. a. E. J. W. Posthumus Meijjes Jr., te Heimoord c. a. — Kootwijkbroek, A. van Veldhuisen, cand. — Asch, J. Brinkhorst, cand. te Ellecum. — Grevenbicht, J. J. Eigeman, te de Meer.

Advertentien.

L. G. WEISZ & CO.,
Commisshonnairs in Effenen.

Prinsengracht bij de Prinsensraat.
No. 157.
AMSTERDAM.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen: Voor de Vereeniging: Aan Contributie: Door den heer P. van Loon te Gaastmeer f 38; van den heer W. D. te P. / 10; door het Locaal Comité te Rotterdam / 1020.90; door den heer H. A. P. Meijer te Hazerwoude / 34; door den heer G. Schimmel te Amersfoort / 29.25; door den heer P. Vermeer te Baambrugge / 75; door den heer J. Hartkamp te Maassius / 75 (verbeterde opgave); per post ontvangen f 103.10; door den heer A. de Visser te Oostkapelle / 21.50; door den heer A. G. Rierink te Reeuwijk / 32.50.
Aan Collecties (voor de Theol. faculteit): Van de Geref. kerk te Rotterdam B / 191.75; van idem te Dordrecht C / 77; van idem te 's Gravenhage / 14.66; van idem te Geesteren c. a. / 12.39; van idem te 's Gravenhage A (halve coll.) / 41.29; van idem te Westerschelling / 7.75; van idem te Midland / 1.58; van idem te Ulrum f 11.15; van idem te Sliedrecht f 9.60; van idem te Zierikzee f 3.50.
Aan Schenkingen: Door den heer G. Schimmel te Amersfoort f 2; door het Locaal Comité te Rotterdam, f 2.50 / 7; gevonden in de collecties / 36, / 30.35; / 1, / 0.50, samen f 37.35; door Dr. N. A. de Gasy Fortman van M. W. B. te V. / 6.75.
S. J. SEEFAT,
Peningmeester.

ORGEL.

TE KOOP een weling gebruikt Amerik. Orgel, met 10 Registers, voor zeer laag prijs. Dagelijks te zien bij W. KOOIJ, Burgemeester de Roosstraat No. 31, bij de Noordingel, te Rotterdam.

Theologische School der Gereformeerde Kerken in Nederland.

In de maanden Sept. en Oct. ontvingen we de volgende Collecties: Van de Gemeenten: Zuidlichem f 1.70, Aalst f 3.27, Geldermalsen f 4.20, 3/2, Garenen f 6, Herwijnen f 8.33 1/2, Well f 4.25, Rossum f 1.26 1/2, Avereest f 1.62, Hoogeveen A f 26.12, 's Gravenhage A f 108.46, Zaandam A f 11.55, Delfzijl f 22.43 1/2, Appingedam f 11.76, Bierum f 13.24, Spijk A f 21.49, Spijk B f 4.60 1/2, 't Zand f 16.65, Loppersum f 10.52, Garrelsweer f 12.25 1/2, Stedum f 7.50, Ten Post f 11.50, Schildwolde f 8.40, Siddeburgen f 8.60, Wagenborgen f 3.25, Nieuw-Wolda f 6.57 1/2, Woldendorp f 1.52, Westereinden f 1.88, Stad Vollenhove f 3, Genemuiden f 7.31, Rouveen f 28.82, Ambt Vollenhove B f 7.52, Sliedrecht f 20.19, Akkerwoude f 1.40, Anjum f 16.55 1/2, Blija f 8.18, Dokkum A f 15.21, Dokkum B f 19.05, Driesum f 12.03, Ec f 9.02 1/2, Engwierum f 5.45, Ferwerd f 12.87 1/2, Hallum f 2, Holwerd f 3.66, Hantum f 3.10, (Lioessens f 6.71 1/2, Metalaveren en Nijawier f 5.17 1/2, Nes en Wierum f 8.85, Oost Nijkerk f 3.15, Paesens f 8.59, Raard c. a. / 5.41, Reitsum f 8.04, Rinsumageest f 11.05, Schiermonnikoog f 1.02, Wanswared f 21, Bergum f 2.50, Garijp f 6.75, Britsum f 5.27, Leeuwarden B f 16.68 1/2, Beetsum f 4.50, St. Jacobi Parochie f 2, St. Anna B f 6, Leeuwarden A f 14.12 1/2, Hljum f 3.02 1/2, Wartena f 1.20, Hallum f 16.66, St. Anna A f 6.70, Marum f 8, Bosum f 8.07 1/2, Onkerk f 8, Ang. Zuurhous f 2.13 1/2, Buitenpost f 7.55, Burum f 7.21 1/2, Eestrum f 0.77 1/2, Kollum A f 4.37 1/2, Gerkesklooster f 8.65 1/2, Kollum B f 36.69, Kooten 0.63 1/2, Oostmeer f 1.35 1/2, Twijzel f 3.00, Vennewouderwal f 2.28 1/2, Westergeest f 4.13, Gouda A f 13.63 1/2, Deil A f 25.04, Naaldwijk f 14.90, Loosduinen f 17.17 1/2, den Bommel f 0.75 1/2, Brielle f 2.50, Nieuw Helvoet f 1.99 1/2, Oostvoorne f 0.53, Oud-Beijerland f 2.10, Rocanje f 1.85, Ruzenburg f 1.75 1/2, Stad aan 't Haringvliet f 1.00, Vlaardingem f 13.27 1/2, Zuid-Beijerland f 4.18, Zuidland f 1.09, Vlaardingem A f 51.05 1/2, Zwolle f 73.95, Donkerbroek f 4.21, Mildam f 4.30, Olderbouk f 4.10, Echten f 1.55, Duurawoude f 2.13 1/2, Wolvleg f 7.00, Joure f 11.91, Lemmer f 12.10, Ooststerre f 2.77 1/2, Moerdijk f 2.75, Zevenbergen f 7.75, Dinteloord f 7.79, Fjnarart f 10.31, Raamsdonk f 5.34 1/2, Breda f 5, Klundert f 13.48 1/2, Willemstad f 7.71 1/2, Zutphen f 13.69, Groningen A f 68.25, Groningen B f 27.29, Thesinge f 11.24, Zuidbroek f 8.81 1/2, Bedum A f 31.52, Bedum B f 5.71, Haren f 10.12 1/2, Sappemeer f 11.57, Zuidwolde f 9.37, Ten Boer f 13.65 1/2, Sauwert A f 5.15 1/2, Sauwert B f 5.15, Kiewindweer f 5.88 1/2, Aduard f 5.98 1/2, Alkmaar f 18.25, Anna Paulowna Polder f 3.51 1/2, Broek op Langendijk f 17.67 1/2, Dirshorn f 6.81 1/2, Hugowaard f 3.78 1/2, Helier f 33.67, Kolhorn f 11.55, Krabbendam f 5.29 1/2, Schagerbrug f 0.90, Noord Scharwoude f 4.52, Schermerhorn f 0.37, Nieuw Vennep f 23.44 1/2, Volzen f 5.5, Wormerveer f 10.31, Zaandam B f 11.63, Sloterveer f 1.60, Westaan f 2.05 1/2, Beverwijk f 2.77 1/2, Zaandam A f 34.13 1/2, Haarlem C f 10.08 1/2, Zwaansluis f 28.22, Oostburg f 8.32, Axel A f 16.07 1/2, Scheveningen B f 18.67, Dieren B f 4.93, Krabbendijke f 7.05, Langeslag f 5.00 1/2, 's Hertogenbosch f 20.63 1/2, Vijlhuizen f 6.38 1/2, Haarlem A f 16.46 1/2, Ennumal f 10.50, Leek f 6.27, Zevenhuizen f 3.05, Marum f 6.25, Koornhorn f 4.02 1/2, Grootegast f 8.40, Oldekerk f 3.80 1/2, Lutjegast f 4.31, Sroobos f 10.65, Niezijl f 11.08, Munnekeijl f 7.04, Oldelohve f 3.83 1/2, Hoenza Driel f 1.26, Zalt-Bommel f 7.70, Kampen f 52.72, Busshotsen B f 22.75.

J. NEDERHOED, Penningmeester.

Middelstum, 22 November 1897.

St. Jacobi-Parochie.

Sedert Mei 1896 zijn op de door den kerkeraad van St. Jacobi-Parochie verzonden circulaire uit de navolgende kerken de onderstaande giften met dankzegging ontvangen, uit: Pernis f 10; Boxum f 6.50; Blija f 3; Augustinusg f 3; Groningen B f 10; Suawoude f 5; Heerenveen f 5; Schoonoord f 21; O. Nijkerk f 4.50; Nijkerk (Vel.) f 5; Schoonebeek f 2; Aalten f 3; Wommels f 5.74; Berlikum (Fr.) f 5.55; Schraard f 2; Oostebierum f 5; Kollum f 3.60; Eisinge f 5; Oudeg f 1; St. Anna-Parochie A f 0.07 1/2; Winterswijk f 5; Oldekerk f 2.50; Avereest f 1; IJlst f 4.58; Vlaardingem f 2.50; Gouda B f 3.95; Exmorra f 2.00; 's Gravenhage A f 20; Kouddum f 4.07; Franeker f 4.68; Spijk (Gron.) f 5; O. en N. Wetering f 5; Diever f 2.50; Schiedam B f 12.45; St. Anna Parochie B f 5; Leiden f 5; Garijp f 5.10; Marum f 5; Rocanje f 1; Rotterdam B f 10; Vreeland f 2; Hallum f 25.03; Uithuizen f 10; Siens f 3.39; 's Gravenzande f 3; Lopik f 2; Krallingen f 5; Scharnegoutum f 12.00; 's Gravenhage B f 15; Utrecht f 3; Bolsward A f 3; Velp B f 5.50; Berkel en Rodenrijse f 5; Sassenheim f 2; Britsum f 5.03; Amsterdam B in het stuk f 2.50; van Dr. G. H. v. Kasteel f 2.50; Br. K. Marjwald van eenige vrienden f 10.50.

De kerkeraden, die nog geen blijk gaven hovenbedoelde circulaire ontvanc te hebben en de Drs. en Zusters, die eerslang door een onbevestigd collectant uit St. Jacob zullen worden bezocht, verzook ik vriendelijk, maar dringend St. Jacobs hulphoeveinde kerk te willen gedeken, te gelden in gebed en gaven. Gelegen in het brandpunt van modernisme en socialisme is de kleine, maar loofke kerk van St. Jacob in waarheid een 'lelie onder de doornen'; naar ze kan met de hulpe Gods en uwe medewerking een zuurdruisend worden en blijven, ten tegen voor heel de omgering, wie het modernisme haar God ontarm.

De kerk te St. Jacob heeft een toekomst. Maar zoo eene, dan heeft wel eens kerk behoeft en Eerliening des Woords. Tien jaren lang heeft zij den Heer des oogtes gebeden en met overtuilanden ijver gearbeid om daartoe nogen geraken; wdnu, dat gebed is verhoord, die arbeid gezeged geworden. Immers op de jongste vergadering der classis-Leeuwarden, verkreeg ze toestemming om overtegaan tot de beroeping van een Dienaar des Woords.

Reeds werd haar in de kom van het dorp een geschikt pand aangeboden voor pastorie en kerk, daar haar huidige kerkgebouw veel te klein en de daaraan belovende woning voor pastorie totaal ongeschikt is, óók bij de beschiedenste eischen! Mag zij het haar aangeboden pand koop?

De beantwoording van die vraag zal naast God afhangen van U, van Uwe hulp en medewerking, broeders en zusters!

Zusterkerken, die reeds jaren lang in Bediening des W. u verblijdt; brs. en zusters, die misschien in eene moderne omgeving groot geworden, den tegen der Geref. prediking erkent ofervoort; zwakke kerken, die eertijds in denezelden toestand verkeerde als St. Jacob thans, om Christus' wil bidden we: helpt ons en verblijdt ons met een gawe! God, Die in het verborgen ziet, zal het u in het openbaar vergelden.

Namens de Geref. kerk te St. Jacob,

J. J. B. ERENDS,

Consulent.

die zich, evenals br. S. de Vries te St. Jacob, tot het in ontvangst nemen van gelden, volgaarne bereid is te klaart.

B f 2.89, Hazerwoude f 7.21, Hillegom f 6.24 1/2, Katwijk aan Zee f 5, Rijnsburg f 10.60, Sassenheim f 6, Voorachoten f 7.06.

Giften: Door den heer H. J. Volkers van de Jonged. Vereen. 'Bild en Werk' f 2.50, door H. Nijenhuis te Aalden gevonden in de kerkcoll. f 5, door den heer J. Wieland diaken te Axel giften in eens f 26.50, door ds. R. Mulder te Haarlem gevonden in de kerkcoll. te Velsen f 2.50, door M. de Jong Jr. te Goea gevonden in de kerkcoll. f 3.50, nagekomen gift van Westmaas f 1.50, van den kerkeraad der Geref. kerk Rotterdam B door G. H. Kievit jaarl. bijdragen f 25.

Voor de Uitbreiding: Aug. Sept. Oct. Workum f 10, Oud-Loosdrecht f 5, Emmen f 15.30, Schoonebeek f 18.70, Zweeloo f 11, Kampen f 5, Zaik f 10, Mastenbroek f 5, Zulle f 24, Ter Neuzen f 25, Schoonduike f 4.50, Roden f 9, Gasselternijve f 5.50, Utrecht f 10, Zeist B f 3, Putten f 4, Harderwijk f 4, Rotterdam f 3, Rocanje f 2.50, Oude Wetering f 2, Bodegraven f 3, Aifen aan de Rijn f 24.50.

J. NEDERHOED, Penningmeester.

Middelstum, 22 November 1897.

St. Jacobi-Parochie.

Sedert Mei 1896 zijn op de door den kerkeraad van St. Jacobi-Parochie verzonden circulaire uit de navolgende kerken de onderstaande giften met dankzegging ontvangen, uit: Pernis f 10; Boxum f 6.50; Blija f 3; Augustinusg f 3; Groningen B f 10; Suawoude f 5; Heerenveen f 5; Schoonoord f 21; O. Nijkerk f 4.50; Nijkerk (Vel.) f 5; Schoonebeek f 2; Aalten f 3; Wommels f 5.74; Berlikum (Fr.) f 5.55; Schraard f 2; Oostebierum f 5; Kollum f 3.60; Eisinge f 5; Oudeg f 1; St. Anna-Parochie A f 0.07 1/2; Winterswijk f 5; Oldekerk f 2.50; Avereest f 1; IJlst f 4.58; Vlaardingem f 2.50; Gouda B f 3.95; Exmorra f 2.00; 's Gravenhage A f 20; Kouddum f 4.07; Franeker f 4.68; Spijk (Gron.) f 5; O. en N. Wetering f 5; Diever f 2.50; Schiedam B f 12.45; St. Anna Par